

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات
سازمان فناوری اطلاعات ایران

فرهنگی تهمی در عصر دیجیتال (جلد اول)
رویکردهای نوین برای ایجاد فرهنگ‌های ملی در عصر دیجیتال
برگرفته از کتاب:

Understanding Culture

تألیف: رابرت اس. ویر، چر-میلر یو، یینگ-یی هنگ
ترجمه: داود زهرانی، موسی زمان زادم دربان

سازمان فناوری اطلاعات ایران

با همکاری

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
Science & Technology Library
سازمان اسناد و کتابخانه ملی

دانشگاه علامه طباطبائی

سرشناسه اصلی	ویبر، رابرت اس	Wyer, Robert S.
عنوان و نام پدیدآور	فرهنگ تفهیمی در عصر دیجیتال (جلد اول) / رویکردهای نظری، ابعاد فرهنگ‌های ملی در عصر دیجیتال / ترجمه: داود زهرانی، موسی زمان زاده دربان و گروه اجرایی	
مشخصات نشر	تهران: انتشارات شکیب، ۱۳۹۴.	
مشخصات ظاهری	[۱۲]، ۴۱۰ص: مصور (سیاه و سفید)، جدول (سیاه و سفید).	
فروست		
شابک		
وضعیت فهرست نویسی	فیب	
یادداشت	عنوان اصلی	Understanding Culture
موضوع		
موضوع		
موضوع		
شناسه	سازمان فناوری اطلاعات ایران	
شناسه افزوده	دانشگاه علامه طباطبائی	
زبان	زهرانی، داود، ۱۳۶۷ - مترجم	
شناسه افزوده	زمان زاده دربان، موسی، ۱۳۶۲ - مترجم	
شناسه افزوده		
رده بندی کنگره		
رده بندی دیویی		
شماره کتابشناسی ملی		

فرهنگ تفهیمی در عصر دیجیتال (جلد اول):

رویکردهای نظری، ابعاد فرهنگ‌های ملی در عصر دیجیتال

برگرفته از کتاب

Understanding Culture

- مجری طرح: نصراله جهانگرد
- گروه اجرایی: داود زهرانی، موسی زمان زاده دربان، امیرحسین محبعلی، حبیب‌الله شریف‌نیا، شیلا فتاحی، سید حسین محمدی نجم، حسین قاسمی
- یا تشکر از آقایان خسرو سلجوقی، عبد الساده نیسی
- ناشر: انتشارات شکیب
- تعداد صفحات: ۴۱۰ صفحه
- نوبت چاپ: اول
- شمارگان: ۵۰۰
- حروف نگاری، صفحه‌آرایی و طراحی گرافیکی: روح اله جلالی نژاد، زهره سلطان محمدی، فرناز دهقانیان، محسن بهلولی
- طرح جلد: سارا هوشمند
- قیمت: رایگان، غیر قابل فروش

مقدمه

در طی چند دهه گذشته، اقتصاد، فرهنگ و امنیت ملی محورهای کلیدی برنامه توسعه اغلب کشورها بوده‌اند لذا کشورها در برنامه‌های توسعه‌ای خود به فناوری‌های نوینی مانند فناوری نانو، زیست فناوری و فناوری اطلاعات و ارتباطات و موضوعاتی مانند توسعه پایدار سرمایه انسانی توجه ویژه‌ای دارند.

در این بین، فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان یک فناوری کلیدی و پیشران در راستای دستیابی به اهداف کلان توسعه ملی و اهداف بین‌المللی مانند اهداف توسعه هزاره (SDG) و اهداف توسعه پایدار (SDG) نقش محوری ایفا می‌کند. لذا در بسیاری از راهبردها و سیاست‌های ملی، فناوری اطلاعات و ارتباطات به عنوان عاملی توانمندساز در توسعه پایدار و حوزه‌هایی مانند اشتغال، آموزش، سلامت، حکمرانی و کسب و کار در نظر گرفته می‌شود. از طرفی با اتکاء به فناوری و نوآوری می‌توان اشتغال و درآمدهای ملی را نیز افزایش داد.

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در همین راستا، برای به وجود آوردن این جهش بلند در توسعه اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی کشور نسبت به توسعه زیر ساخت های شبکه‌ای و محتوایی با عنوان شبکه ملی اطلاعات در جهت استقرار مطلوب آحاد جامعه از فناوری اطلاعات اقدام می نماید. نقش آموزش و فرهنگ‌سازی تخصصی یکی از مولفه‌های تکمیلی این بستر سازی است.

کتاب حاضر در همین چارچوب و در قالب یک مجموعه دانشی از محل اعتبارات طرح تدوین طرح جامع فناوری اطلاعات کشور توسط سازمان فناوری اطلاعات ایران با همکاری بخش دانشگاهی و پژوهشی کشور تهیه و منتشر شده است. امید است گامی کوچک لیکن موثر در راستای نیل کشور به دستیابی به اهداف توسعه پایدار باشد.

در خاتمه از کلیه کسانی که در انجام این مهم بالاحص تیم اجرایی اهتمام ورزیده اند کمال تشکر را دارد.

سازمان فناوری اطلاعات ایران

پیش‌گفتار جلد نخست

بی‌شک فرهنگ یکی از مفاهیم اصلی و اساسی در علوم انسانی و مباحث مربوط به دانش انسانی است. در این کتاب به برخی از جنبه‌های فرهنگ پرداخته شده است که بیشتر تحت تأثیر نوع شناختی است که انسان از محیط پیرامون خود کسب می‌کند و نیز ادراک او از فرهنگ جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کند، دارد. اینکه ما چگونه می‌اندیشیم و به طرق ناخودآگاه و خودآگاه تحت تأثیر فرهنگی که در آن زندگی می‌کنیم و با در آن قدم گذاشته‌ایم می‌اندیشیم و تصمیم می‌گیریم، از مباحثی است که در حیطه‌ی تفکر و تفهیمی به آن پرداخته می‌شود. همچنین جنبه‌های انتقال فرهنگ و فرهنگ بین‌افزایی می‌تواند با هنجارها و هنجارمندی‌های رسوخ کرده و با قابل انتقال در میان افراد در هر جامعه می‌برد و ادراک انسان را دگرگون کند، از مباحث کلیدی این کتاب است. ضرورت کاربردی و عملی این کتاب صرفاً به شناخت ابعاد ذاتی فرهنگ خلاصه نمی‌شود و در دنیایی که بسیاری از تغییرات تکنولوژیکی و اطلاعاتی و دیجیتالی را به‌طور بسیار گسترده با سرعت شگفت‌انگیزی به عاملان و کاربران خود انتقال می‌دهد، این ضرورت شناخت فرهنگ و به خصوص هنجاربخشی‌های فرهنگ و نیز فرهنگ‌پذیری‌های عاملان با تفکر و نوبت‌ها و بسترهای فرهنگی که در آن زندگی می‌کنند، را دو چندان می‌کند. در این کتاب ما به شناخت و درکی از این تأثیرات عاملان از فرهنگ‌های دیگر و هنجارها و ارزش‌های فرهنگی - که خود عناصر اصلی شکل‌دهنده‌ی یک فرهنگ هستند - دست می‌یابیم. بنابراین با درک و شناخت این تفاوت‌ها و زمینه‌های مذکور، می‌توان به شناختی پیرامون طرق انتقالی که فرد در مسیر انتقال فرهنگ‌های گوناگون قرار می‌گیرد و میزان تأثیرات افراد با توجه به فرهنگی که در آن متولد شده‌اند، دست یافت. همانطور که می‌دانیم در عصری زندگی می‌کنیم که با جدیدترین و کاربردی‌ترین شیوه‌ها و وسایل ممکن که مربوط به دنیای ارتباطات و اطلاعات و دنیای مجازی و به‌خصوص شبکه‌های اجتماعی هستند، این انتقال فرهنگ و شیوه‌های تفکر و به‌طور کلی تر و ملموس‌تر "سبک زندگی" به

امری بدیهی و حایز اهمیت تبدیل شده است و وارد مسیر تازه و بدیعی شده است و کارگزاران حکومتی و ملی آن کشورهایی که در مقابل این فرهنگ‌ها حالتی انفعالی‌تر دارند را بیش از پیش نگران نموده است. بی‌شک برای درک و شناخت این پدیده، و چگونگی تاثیرگذاری اطلاعات و فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی بر کاربران، می‌بایست به شناخت فرهنگ به شیوهی درون کاوی اذهان بشر - که این کتاب هدف خود را بر همین امر بنا نهاده است - و نیز، با توجه به زمینه‌ها و بسترهای فرهنگی آن جامعه دست یابیم. بخش عمده‌ای از ارتباطات امروزی بشر به شیوه‌های مجازی صورت می‌گیرد. بسترهای اجتماعی جدید به‌طور رو به تزایدی به مولفه‌های محبوب زندگی روزمره‌ی ما در جامعه‌ای که در حال جهانی شدن است، تبدیل می‌شوند. آنان بستری را که افراد با هم می‌توانند با همدیگر ارتباط برقرار کنند، پیام‌هایشان را با همدیگر مبادله کنند، دوستی‌شان را با هم به اشتراک گذارند، و با یکدیگر بدون توجه به جدایی‌های مربوط به فاصله‌ی زمانی و مکانی و... ارتباط برقرار کنند، فراهم می‌کنند. در این میان مبحث تطبیق‌پذیری بینا فردی که از مباحث مهم در حیطه‌ی فرهنگ و رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی است جایگاه ویژه‌ای در ارتباط با مباحث این کتاب پیدا می‌کند. بر اساس تطبیق‌پذیری بینافرہنی، مردم از رسانه‌های اجتماعی برای یادگیری پیرامون کشور میزبان‌شان و ارتباط با آن استفاده می‌کنند. در این ارتباطات و تعاملات عناصری کلیدی به حساب می‌آیند که بر اینکه چگونه رسانه‌های اجتماعی بر این تطبیق‌پذیری تاثیر می‌گذارند توجه می‌کند. حال آنکه تراکت ذهنی به فرهنگ در این تطبیق‌پذیری جایگاهی می‌یابد که این کتاب می‌تواند با تکیه بر روش‌های آزمایشگاهی و تجربی که در طول کتاب اشاره شده است را واکاوی کند و تحلیلی علمی ارائه دهد. این امر که دنیای دیجیتال و رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی چگونه بر فرهنگ‌های مبدا تاثیر می‌گذارند، دو نکته‌ی مهم را پیش روی ما می‌گذارد؛ نخست اینکه ارتباطات نوین امروز و از نوع مجازی و شبکه‌های اجتماعی، در سطحی فراتر از

ملی و بینا فرهنگی صورت می گیرند، و دوم اینکه فرهنگ های دارای سیطره و هژمونی بدون توجیهاتی مربوط به برتری فرهنگی شان، می توانند فرهنگ های پیرامونی و حاشیه ای را تحت تاثیر خود قرار دهند و یا با شدت بیشتری آنان را از بین ببرند، بنابراین شناخت این رابطه ی بینا اذهانی و کنش متقابل فرهنگی مبنایی برای سیاست گذاری ها، هدف گذاری ها برای ابقا و استحکام فرهنگ خود در دنیای اطلاعات و فن آوری ها، اطلاعاتی خواهد بود.

این کتاب، تحلیل و مقایسه ی فرهنگ های گوناگون به فراتحلیلی بینا فرهنگی دست می یابد. مقایسه ی کلان میان اروپایی، آمریکایی / آفریقایی و... انجام می پذیرد مواردی را از بعد ارزش ها، رابطه ی با طبیعت، دانشگاه ها، بهزیستی ها و شناخت های این فرهنگ ها در تعاملات با یکدیگر مورد توجه قرار می دهد. در فصول بعدی این کتاب به نقش هنجارهای بین اذهانی در مقایسه با خود فرهنگ های فرایندهای فرهنگی پرداخته می شود. عبارت "هنجارهای بین اذهانی" برای اشاره به فرصت هایی در خصوص ارزش ها، عقاید، ترجیحات و رفتار بیشتر اعضا در یک گروه یا در فرهنگ بک به استفاده می شود که به طور گسترده ای میان اعضای یک گروه خاص به اشتراک گذارده می شوند. هنجارهای بین اذهانی با هنجارهای آماری که به میانگین ارزش ها، اعتقادات، اولویت ها و رفتارها اشاره دارد، کاملاً متفاوت هستند. هنجارهای آماری بازتاب حقیقت عینی هستند، در حالی که هنجارهای بین اذهانی بازتاب مفروضات مشترک افراد در خصوص حقیقت عینی هستند (چهارم). این نکته ای که در این کتاب مورد اشاره قرار می گیرد و با گزارشات آزمایشگاهی و تجربی تکمیل می شود، موید این نکته است با ترکیب با عقیده ی دیگری که در جایی دیگر در این کتاب مورد توجه قرار گرفته است و گفته شده است که تفاوتی بین اجتماع گرایی و فردگرایی براساس نوع فرهنگی جامعه وجود دارد، بیشتر بسط و گسترش پیدا می کند. در جوامع شرقی که جمع گرایی در آن بسیار قوی تر از جوامع غربی است، و به همین شکل در جوامع غربی فردگرایی سیطره ی بیشتری دارد، هنجارهای بین اذهانی و هنجاری دچار تفاوت های برجسته ای می گردند. و تاثیرات هنجارهای بین اذهانی با توجه به جمع گرا بودن و نبودن فرهنگ دچار تغییراتی می شود.

همانطور که در این کتاب نیز اشاره شده است، فرهنگ چیزی نیست که صرفاً و به‌طور کلی به شیوه‌ی ارثی انتقال یابد بلکه از ویژگی‌های فرهنگ، انعطاف پذیری و تأثیرپذیری و تأثیرگذاری بر افرادی با پیش زمینه‌های فرهنگی دیگر می‌باشد. بنابراین در مقابل فن‌آوری‌های نوین اطلاعاتی، می‌بایست دانش خود را پیرامون فرهنگ و به‌خصوص فرهنگ تفهیمی - که ادراکات انسانی را در شناخت و تأثیرات فرهنگی زیر ذره بین قرار می‌دهد- بالا ببریم، که این کتاب در فصول گوناگون خود این مهم را برای ما میسر می‌کند.

در فصل نخست این مجلد به ابعاد نظری فرهنگ و رویکردهای ساخت‌گرا و پویا در توصیف آن پرداخته می‌شود و پس از آن به چگونگی تأثیرگذاری فرهنگ بر اندیشه و تفکر پرداخته می‌شود. هنجارهای بین‌ذهانی و ریشه‌های بین‌ذهانی آن در مقایسه با خود فرد، تفاوت‌ها، شناخت‌های فردی، مبحث دیگری است که در طول کتاب به آن پرداخته می‌شود. از عمل، شم ما وارد رویکردها و کاربردهای اجتماعی فرهنگ و به‌طور خاص فرهنگ‌های ملی و ارزش‌ها، مدرج در آن می‌شویم. و در آخرین فصل نیز به برخی مشکلاتی که در زمینه‌ی حقیقات میان فرهنگی وجود دارد اشاره می‌شود و سعی بر این بوده است که راه‌حل‌هایی در این زمینه ارائه شود.

برای نگارش و تالیف این کتاب نویسنده، محققان بسیاری تلاش کرده‌اند و از تحقیقات صاحب نظران بسیاری استفاده شده است. این کتاب را سه ویراستار اصلی ویرایش کرده‌اند که در ادامه به معرفی مختصر آنان می‌پردازیم.

رابرت اس ویر، استاد مدعو دانشگاه علم و تکنولوژی دانشگاه هنر کانزاس و استاد دانشگاه ایلینویز است. حیطه‌های مورد علاقه‌ی او شامل بسیاری از حیطه‌های فرایند اطلاعات و اجتماعی شامل دستیابی به دانش درک، حافظه، استنتاج اجتماعی، تأثیر عاطفه بر داوری و تصمیمات و شکل بخشی به گرایش و تغییر، و داوری و تصمیم مشتری می‌شوند.

جی یو اچی یو، استاد روان‌شناسی در دانشگاه ایلینویز در اربنا چمپین است. او دکترای خود را در روان‌شناسی شخصیت اجتماعی از دانشگاه کلمبیا اخذ کرده است و پیش از آنکه به ایلینویز بیاید، در دانشگاه هنگ کنگ تدریس نموده است. مطالعات اخیر او بر

فرهنگ به عنوان سنت‌های دانش، جامعه، شناخت و فرایندهای انگیزشی که ساختار و تکامل هم‌گرایی اجتماعی را متعادل می‌کنند، استوار است. او همچنین به کنش‌های متعادل پویای هویت فرهنگی و سنت‌های دانش فرهنگی، و دلالت‌های‌شان برای صلاحیت فرهنگی و ارتباطات بینا فرهنگی، علاقه‌مند است.

یینگ-پو هنگ، استاد دانشکده‌ی روان‌شناسی دانشگاه ایلینیز در اربنا چمپین (UIUC) است. او دکترای خود را از دانشگاه کلمبیا در سال ۱۹۹۴ اخذ نمود و در دانشگاه علم و تکنولوژی هنگ کنگ از سال ۱۹۹۴ تا ۲۰۰۲ پیش از اینکه به دانشگاه یو آی یو سی ریمت بگردد، تدریس نمود. او در سال ۲۰۰۱ جایزه‌ی ارتباطات بین المللی و بینا فرهنگ-لینک را دریافت نمود و نیز در طول این سالها جوایز دیگری را نیز دریافت کرده است. تحقیقات اصلی او متمرکز است بر فرهنگ و شناخت، خود، هویت، و ارتباطات بینا گروهی.

در نهایت، این کتاب می‌تواند برای علاقه‌مندان به شناخت فرهنگ در حیطه‌های روان-شناسی و بینا رشته‌ای کاربرد بسیاری داشته باشد. در نوع نگاه محققین این حیطه را به سمت رویکردهای دیگری از فرهنگ که بیشتر متأثر از فزادیت انسان در مواجهه با این مفهوم و پدیده است معطوف نماید. و نیز برای آن دسته از محققینی که در حیطه‌های کاربردی در پی فهم ادراکات انسان و واکنش‌هایش به تحولات پیچیده‌ی اطلاعات و ارتباطات و عصر دیجیتال هستند مفید و راه‌گشا باشد. امید است با تلاش و دقتی که در ترجمه‌ی لغات تخصصی و بهره‌گرفتن و تطبیق و مقایسه ترجمه‌ها و واژه‌های معادل‌های مناسبی که در کتب ترجمه شده‌ی پیشین مورد استفاده قرار گرفته‌اند، است، کمکی به علاقه‌مندان، محققین، صاحب نظران و به‌خصوص دانشجویان باشد.

گروه همکاران

فروردین ۹۴

فهرست مطالب

بخش یکم: رویکردهای نظری	۱
فصل یکم: رویکردی ساخت‌گرا و پویا به فرهنگ گذار از توصیف فرهنگ به تشریح استدلال آن	۱
فصل دوم: درک تأثیرات نشانگان فرهنگی بر چیرستی و چه‌گونگی فکر کردن ما (یک مدل شناختی معیشتی)	۴۹
فصل سوم: مقایسه‌های فرهنگی و تحریک فرهنگی تحلیلی انتقادی	۱۰۸
فصل چهارم: یک نگرش جماعتی بین اذهانی به فرهنگ نقش هنجارهای بین اذهانی در مقایسه با خود فرهنگی در آیندهای فرهنگی	۱۶۰
فصل پنجم: فرهنگ، ابزاری برای مطالعه، فاکتورهای فردی	۱۸۸
بخش دوم: ابعاد فرهنگ‌های ملی و سنجش آنها	۲۱۶
فصل ششم: نقشه‌برداری فرهنگی از باورها در ره‌ی دنیای کاربرد اجتماعی آنها در روانشناسی اجتماعی دربردارندهی فرهنگ: طرحی رای‌آهنده	۲۱۸
فصل هفتم: فرهنگ مهم است. ارزش ملی فرهنگها، منابع و پتانسیلها	۲۵۷
فصل هشتم: در باب یافتن راه‌های بهینه برای توصیف فرهنگ‌های ملی	۳۰۹
فصل نهم: مشکلات آزاردهنده در زمینه‌ی تحقیقات میان‌فرهنگی و راه‌حل‌های ساده‌ی آنها نمونه‌هایی از تحقیقات انجام شده در خصوص پیشینه‌ی رفتار سازمانی	۳۳۳